

Voordracht voor de Commissie OZA van 19 juni 2024
Ter bespreking en ter kennisneming

Portefeuille Jeugd(zorg)
Agendapunt 10
Datum besluit 12 maart 2024

Onderwerp

Kennis nemen van de raadsinformatiebrief Visiebrief Jeugd

De commissie wordt gevraagd

1. Kennis te nemen van de raadsinformatiebrief *Visiebrief Jeugd* (bijlage 1), waarin het college de raad informeert over de toekomstvisie op het jeugdbeleid in Amsterdam, met een aantal uitgangspunten die de basis vormen voor toekomstig beleid
2. Kennis te nemen van de afdoening van motie 28

Ad 1. Kennis te nemen van de raadsinformatiebrief *Visiebrief Jeugd* (bijlage 1), waarin het college de raad informeert over de toekomstvisie op het jeugdbeleid in Amsterdam, met een aantal uitgangspunten die de basis vormen voor toekomstig beleid

De jeugdzorg is een complex stelsel waarin ontwikkelingen en stelselwijzigingen zich razendsnel opvolgen. Waarin eerst het Rijk en daarna de provincie een grote rol hadden, en na de decentralisatie in 2015 van de jeugdzorg gemeenten verantwoordelijk zijn geworden voor de jeugdhulp. Alles wat we deden was vanuit het beleidsvoornemen om het juiste te doen voor de jeugd, het kind centraal te zetten en de zorg te laten aansluiten op de behoefte. Maar door de snelle omlooptijd hebben we in steeds hoger tempo de problemen van de vorige stelselwijziging opgelost. Hierdoor ontbreekt tijd en ruimte om fundamenteel te kijken naar wat er echt moet veranderen, waardoor we steeds opnieuw in dezelfde valkuil trappen. Nog steeds sluit de jeugdzorg niet goed aan op de behoeften van jeugdigen/gezinnen en neemt het gebruik niet af maar toe.

Om te voorkomen dat we in een steeds hoger tempo ditzelfde patroon herhalen, is het nodig om een pas op de plaats te maken en naar het fundament te kijken en een visie te ontwikkelen, een toekomstbeeld. Deze raadsbrief schetst deze visie en de waarden en uitgangspunten waaraan we onze acties in het heden kunnen toetsen. Zodat de Amsterdamse zorg voor gezinnen bijdraagt aan het toekomstbeeld dat we onze kinderen wensen.

Kinderen eerst

De belangrijkste waarde voor de toekomst is 'Kinderen eerst': alles wat we doen in het sociaal domein en de jeugdhulp is gericht op het versterken van het dagelijks leven van kinderen en jongeren in hun eigen gezin, buurt, kinderopvang, school en sportclub, zodat zij zich daar kunnen ontwikkelen en ondersteund worden in hun eigen behoefte. En dat ondersteuning aan ouders gericht is op hen de middelen geven om hun kinderen thuis, in een stabiele omgeving te kunnen laten opgroeien.

In Amsterdam streven we ernaar dat alle kinderen die in onze stad wonen zich thuis voelen en zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen. Het welzijn van onze kinderen staat voorop en iedereen hoort erbij. Dat is geen nieuwe visie, dat vinden we al heel lang, maar de norm waar kinderen aan moeten voldoen wordt steeds strakker bijgesteld. Als een kind bijvoorbeeld wat drukker is

Voordracht voor de Commissie OZA van 19 juni 2024

Ter bespreking en ter kennisneming

dan gemiddeld, dan wordt al snel aangegeven dat er sprake is van een 'speciale behoefte'. We plaatsen kinderen in hokjes, diagnosticeren hen met afwijkingen ten opzichte van het 'normale'. We geven ze niet alleen een diagnostisch label (dyslectisch, adhd, add, autistisch, lastig opvoedbaar, moeilijk leerbaar, verstandelijk beperkt, depressief, getraumatiseerd, eetstoornis, kwetsbaar) maar plakken daar onbewust vaak ook een moreel label bij (anders, niet normaal, afwijkend, problematisch). Vervolgens krijgen veel kinderen en jongeren met zo'n label jeugdhulp- of een speciale onderwijsvoorziening die 'speciaal voor hen' gemaakt is. En die niet altijd een beter alternatief biedt voor wat zij eigenlijk in hun dagelijks leven zouden moeten krijgen.

De kunst is om onze blik om te draaien: Kinderen niet behandelen om hen binnen het systeem te laten passen of hen daarbuiten te plaatsen, maar kijken hoe we ze zo goed mogelijk binnen hun eigen omgeving steun, ruimte en deskundigheid kunnen bieden om veilig op te groeien. Daarvoor is het nodig om de norm te verleggen van een steeds kleiner wordend geaccepteerd gemiddelde naar de ruime realiteit van diversiteit.

Een diagnose moet erop gericht zijn om beter te snappen wat een kind nodig heeft en hoe daarop te anticiperen en niet om een kind te kwalificeren als afwijkend van de norm en daarmee uit te sluiten. Deskundigheid moet zoveel mogelijk aanwezig zijn in de nabijheid van kinderen, bijvoorbeeld op school, opvang of de sportclub, zodat daar gebruik van kan worden gemaakt als dat nodig is, zonder dat je daarvoor naar een speciale voorziening moet.

Dit betekent ook dat we anders moeten kijken en omgaan met problemen die ouders belemmeren om hun kinderen een veilige omgeving te bieden. Te vaak zien we dat kinderen in de jeugdzorg terecht komen, terwijl de oorzaak van het probleem niet bij de kinderen zelf ligt maar in hun omgeving. Als we niet de kinderen centraal zetten bij de hulp aan de omgeving blijft jeugdzorg een noodgreep, zoals ook het NJI stelt. Het belang van kinderen en jongeren zou altijd voorop moeten staan in onze beleids- en uitvoeringsbeslissingen in het gehele maatschappelijke domein. Dat betekent dat we bij het maken van afwegingen altijd nadenken wat de impact daarvan is op het leven van kinderen en jongeren en ons niet laten leiden door institutionele of individuele belangen.

Uitgangspunten

- *Maak niet van alles een individueel probleem:* waar veel kinderen en jongeren kampen met dezelfde klachten, hebben we als samenleving wat te doen.
- *Investeer ongelijk om gelijke kansen te creëren:* meer voorzieningen in de scholen en wijken in de stad waar meer problemen zijn.
- *Accepteer dat niet iedereen hetzelfde is:* een veel ruimere marge van wat we 'normaal' noemen, verschillen niet bestempelen als afwijkingen, stoornissen en als probleem. En accepteren dat opgroeien en opvoeden tegenslag en ongelukkige tijden kent.
- *Richt ondersteuning erop dat ervaren problemen dragelijker en minder overheersend worden in het dagelijks leven.* Alle hulp die we bieden, richten we op het stabiliseren of verbeteren van het dagelijks leven en veerkracht voor ouders en kinderen.
- *Jongeren en hun ouders worden actief betrokken* bij het bedenken wat helpt, welke hulp of ondersteuning of actie nodig is en bij het uitvoeren daarvan.
- *Ik ben ervan en ik blijf erbij:* professionele nabijheid is belangrijker dan wat er in ieders opdracht staat.
- *Brede samenwerking met onderling vertrouwen:* alle professionals, van financiële hulpverlening, wonen tot zorg werken nauw samen. Vanuit de gemeente maken we de samenwerking mogelijk, halen belemmeringen weg en werken aan onderling vertrouwen.

Voordracht voor de Commissie OZA van 19 juni 2024 Ter bespreking en ter kennisneming

Wat we doen

Op dit moment zetten we een aantal belangrijke stappen om de organisatie van jeugdhulp en ondersteuning aan jeugd en gezin aan te passen in lijn met hiervoor genoemde uitgangspunten. De belangrijkste beweging die we daarbij maken is de gebiedsgerichte organisatie die tot doel heeft om het brede kijken en handelen, 'ervan zijn' en ondersteuning in het dagelijks leven van kinderen en gezinnen mogelijk te maken.

We werken thuis-nabij. Hierin vormen het Ouder- en Kindteam en het Buurtteam de spil en zij hebben de gezamenlijke opdracht om samen op te trekken in gezinnen. Het OKT en het Buurtteam werken in de wijk en op school en halen daar waar nodig expertise, ondersteuning en aanvullende hulp van partners erbij. Ook signaleren zij met partners in de wijk veel voorkomende problematieken en bieden zij groepsgerichte ondersteuning.

De professionals die aanvullende jeugdhulp uitvoeren, gaan in 2024 werken in de stadsdelen.

Deze medewerkers van de jeugdpartners ontwikkelen een werkwijze met het OKT, de GI en het buurtteam om gezinnen brede ondersteuning te kunnen geven en dit goed op elkaar af te stemmen. Dit doen ze op de plek waar gezinnen en kinderen te vinden zijn, in de buurt, op de kinderopvang en op scholen. Er wordt ingezet op het betrekken van andere oplossingen dan individuele hulp, zoals sport, informele netwerken en vrije tijdsbesteding.

In de gebiedsgerichte samenwerking bereiden de aanbieders van aanvullende jeugdhulp zich samen met de gemeente erop voor om in de loop van 2024 de *aanmeldingen voor aanvullende jeugdhulp op één punt per stadsdeel* te kunnen ontvangen.

Ook de keten voor *jeugd- en gezinsbescherming* wordt veel eenvoudiger gemaakt door de beweging naar *Blijvend Veilig*. De professionals van Blijvend Veilig vormen een specialistische 'schil' die expertise kan toevoegen. Lokale teams kunnen de veiligheidsexperts vragen hen te helpen in gezinnen en huishoudens die zij begeleiden en waar complexe veiligheidsproblematiek speelt. Het doel is om gezinnen te ondersteunen met veel minder verschillende gezichten en ervoor te zorgen dat er zo min mogelijk overgangen zijn.

De *coalitie Jeugd en Gezin van Amsterdam Vitaal en Gezond* committeert zich de komende jaren aan het versterken van de preventie van jeugd- en gezinsproblematiek. De coalitie maakt zich daarbij hard voor 'kinderen eerst' bij beleidsvorming, landelijk en lokaal. De focus ligt onder meer op de verschuiving van (individuele) zorg naar het versterken van het dagelijks leven en de veerkracht van gezinnen en jongeren, het breed kijken naar de context waarin kinderen opgroeien, en professionals meer tijd en ruimte geven om samen te werken om hier de juiste ondersteuning in te bieden.

De ondersteuning van *jonge kinderen* met een (dreigende) ontwikkelingsachterstand kent lange wachtlijsten. Omdat er steeds vroeger en eerder kinderen worden gezien in de kinderopvang en voorscholen en onderwijs die daar niet lijken te kunnen blijven, worden er steeds meer kinderen aangemeld voor aparte opvang, kinderdagcentra en speciaal onderwijs. Dit is een beweging die we met zorgvuldige stappen proberen te keren door de deskundigheid van de aanbieders van aanvullende hulp toe te voegen aan kinderopvang, voorscholen en scholen om kinderen daar te kunnen houden, begeleiden en zich te laten ontwikkelen.

We werken aan *vereenvoudiging en vertrouwen met de aanbieders van aanvullende jeugdhulp* met een taakgerichte lumpsumbekostiging, zodat zij de ruimte krijgen voor hun opdracht om hun

Voordracht voor de Commissie OZA van 19 juni 2024

Ter bespreking en ter kennisneming

ondersteuning en hulp anders vorm te geven, innovaties in te zetten, meer collectief te organiseren. Zij gaan ook, voordat er een verwijzing is, meedenken en -doen met het Ouder- en Kindteam, de gezinsmanagers en de huisartsen.

Deze ontwikkelingen in de jeugdhulp zijn slechts eerste stappen op weg naar een betere ondersteuning van onze jeugd. Om dit daadwerkelijk te realiseren, zijn nog vele stappen nodig, op lokaal niveau, maar ook landelijk. En niet alleen binnen het domein van de jeugdzorg, maar zeker ook daar buiten. De noodzakelijke cultuuromslag zal van alle betrokkenen veel uithoudingsvermogen, investering en inzet vergen. Deze visie moet hierbij aan alle betrokkenen houvast bieden.

Ad 2. Kennis te nemen van de afdoening van motie 28

Met deze brief doet het college Motie 28 af, die op 25 januari 2023 is ingediend door de leden Van der Veen, Abdi, Wehkamp, Bloemberg-Issa, Khan, Kabamba, Ahmadi, Broersen, Alberts inzake de Jeugdzorg.

Daarin werd het college verzocht de grote zorgen te adresseren bij het Rijk over de gevolgen van de bezuinigingen op de jeugdzorg voor jonge Amsterdammers en een pleidooi te houden voor volle inzet op preventie, het verminderen van de werkdruk van jeugdprofessionals en het leidend maken van de inhoud.

Wettelijke grondslag

De raad wordt geïnformeerd op grond van Artikel 169 van de Gemeentewet

Op basis van artikel 79 en 80 Reglement van orde gemeenteraad en raadscommissies Amsterdam wordt motie 028 afgedaan.

Bestuurlijke achtergrond

De visie in de raadsbrief is deels onderliggend geweest aan recente ontwikkelingen in het jeugdstelsel in Amsterdam en heeft raakvlak met ontwikkelingen op het gebied van Onderwijs en Sociale basis.

- Op 3 maart 2020 heeft de raad ingestemd met de Raadsvoordracht 'Hoofdpijnen inkoop (hoog)specialistische jeugdhulp 2021-2026'. Hierin zijn de uitgangspunten opgenomen voor de inkoop Hoogspecialistische Jeugdhulp (HSJH) en doorontwikkeling van het jeugdhulpstelsel, zodat beter aan wordt gesloten op de hulpvraag van gezinnen en jeugdigen.
- 6 juli 2021 is de raad door middel van een raadsbrief geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom de Enkelvoudige Specialistische Jeugdhulp (ESJH).
- Op 1 maart 2022 heeft het College ingestemd met de opgave en uitgangspunten voor de inkoopstrategie ESJH en Preventie.
- 22 november 2022 heeft het College het besluit genomen tot inkoop van Aanvullende Opvoed- en opgroei Ondersteuning, APOO en ESJH
- 21 december 2023, Raadsbrief Stand van zaken Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.
- 24 januari 2024, Beleidskader Sociale basis 2025-2030. 14 juli 2023, Raadsbrief Vakkundig jongerenwerk. Een sterke basis voor Amsterdamse jongeren.

Voordracht voor de Commissie OZA van 19 juni 2024
Ter bespreking en ter kennisneming

- Via de dagmail van 5 april 2024 is de gemeenteraad reeds voorzien van de visiebrief (Amsterdamse jeugdvisie).

Reden bespreking

O.v.v. de leden Runderkamp (PvdA) en Van der Veen (GL)

Uitkomsten extern advies

De brief is opgesteld met inbreng van bestuurders van Jeugdzorginstellingen, externe deskundigen, de Ouder en Kindteams Amsterdam en het Jeugdplatform Amsterdam.

Geheimhouding

n.v.t.

Uitgenodigde andere raadscommissies

n.v.t.

Wordt hiermee een toezegging of motie afgedaan?

Ja, Motie 28 van de leden Van der Veen, Abdi, Wehkamp, Bloemberglssa, Khan, Ahmadi, Broersen, Alberts inzake de Jeugdzorg (TA2023-000088).

Welke stukken treft u aan?

Meegestuurd

Registratienr.	Naam
AD2024-031105	028_23 Motie van de leden Van der Veen c_s_ inzake de Jeugdzorg (1).pdf (pdf)
AD2024-031107	Commissie OZA (1) Voordracht (pdf)
AD2024-031106	Visiebrief Jeugd pdf.pdf (pdf)

Ter Inzage

Registratienr.	Naam
----------------	------

Behandelend ambtenaar of indienend raadslid (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Petra Helderman, 06-53246439, p.helderman@amsterdam.nl